

До спеціалізованої Вченої ради
К 35.052.23
у Національному університеті
«Львівська політехніка»
м. Львів, вул. Князя Романа 1/3

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата юридичних наук Скrekлі Лесі Іванівни на дисертацію **Сподарик Наталії Іванівни** за темою «**Кримінологічне запобігання підрозділами Національної поліції України насильницьких злочинів проти життя та здоров'я особи, що вчиняються студентами ВНЗ**», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право.

Вивчення поданих Н.І. Сподарик матеріалів дисертації та автореферату, а також ознайомлення з її публікаціями, дає підстави стверджувати, що дисертанткою було проведено правовий аналіз теми, актуальної в теоретичному, а особливо, в практично-прикладному плані, сформульовано висновки і пропозиції, що виносяться на захист. Даючи оцінку дисертації в цілому, можна констатувати, що автор досягнула поставлених перед собою цілей, роботу виконала на достатньому науковому та методологічному рівні. Цей загальний висновок підтверджується за основними критеріями, які покладаються в основу оцінки наукових досліджень рівня кандидатської дисертації.

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах розвитку українського суспільства дедалі більшої актуальності набуває питання протидії насильницьким злочинам. Водночас у правоохоронних органах провідну роль у виявленні та запобіганні насильницьким злочинам проти життя та здоров'я особи, що вчиняються студентами ВНЗ відведено підрозділам Національної поліції України. Згідно зі статистичними даними, завдяки комплексним профілактичним заходам щороку вдається запобігти близько 3,5 тис. злочинам на стадії готування чи замаху. Однак попри запобіжні заходи, злочини цього виду вирізняються доволі високими показниками. Організація протидії зазначеним злочинам потребує удосконалення, правового та організаційного забезпечення. Тому одним із

ключових завдань держави на сучасному етапі є формування адекватних правових та організаційних механізмів протидії такій злочинності, яка руйнує систему захисту національних інтересів та охорони законних прав і свобод громадян.

З огляду на це однією з необхідних складових покращення стану запобігання зазначеним злочинам є удосконалення використання правових та кримінологічних засобів.

Науковий аналіз й оцінка змісту дисертації.

Вибрана тема дослідження є актуальною з огляду на те, що дисертація є одним із перших монографічних досліджень, що охоплює вивчення кримінологічних засад запобігання підрозділами Національної поліції насильницьким злочинам проти життя та здоров'я особи, що вчиняються студентами ВНЗ. У дисертації сформульовано низку нових положень і висновків, які мають вагоме значення для кримінологічної теорії й юридичної практики.

Теоретико-методологічна основа дослідження ґрунтовна і всебічна. Автор не лише наводить, але й критично переосмислює науковий доробок відомих вчених, формулює відповідне авторське ставлення до вивчення аналізованих питань. Правильне визначення об'єкта та предмета дослідження, формулювання на цій підставі взаємопов'язаних та взаємообумовлених завдань, дало можливість автору логічно та послідовно викласти матеріал, розкрити проблему в цілому повно та всебічно.

Дисертація Сподарик Н.І. має достатню емпіричну базу. Автор проаналізувала статистичні дані ГПУ й аналітичні матеріали підрозділів Національної поліції України щодо протидії насильницьким злочинам проти життя і здоров'я особи за 20013–2017 рр.; узагальнені дані анкетування студентів ВНЗ та працівників Національної поліції України у Волинській, Львівській, Рівненській, Тернопільській та Хмельницькій областях (опитано понад 250 осіб), а також кримінальні провадження за злочинами у межах ст.ст. 115–119, 121, 152, 296 КК України; довідкові видання, законодавчу й відомчу нормативну базу з питань регулювання діяльності підрозділів Національної поліції України щодо запобігання зазначеним злочинам.

Викладені у вступі та розділах основної частини роботи положення, які стосуються постановки проблеми в цілому, окремих її аспектів, переконують у тому, що відповідні питання є теоретично і практично значущими, не розроблені в науці, перспективні для дослідження.

У першому розділі «Загальні засади кримінологічного запобігання підрозділами Національної поліції України насильницьких злочинів проти життя і здоров'я особи, що вчиняються студентами ВНЗ» досліджено актуальні для теорії та практики питання запобігання підрозділами НПУ зазначеним злочинам, наведено кримінологічну характеристику і з'ясовано детермінанти, що сприяють вчиненню насильницьких злочинів проти життя і здоров'я особи студентами ВНЗ.

Автором проаналізовано розвиток окремої кримінологічної теорії із запобігання підрозділами Національної поліції насильницьким злочинам проти життя і здоров'я особи. Узагальнено відомості про категорії злочинців-студентів, зокрема, за соціально-демографічними, індивідуальними морально-психологічними ознаками, видами закладів навчання, сімейним станом, а також у межах віктимологічних аспектів пияцтва, наркоманії, азартних ігор, мотивації, формування насильницьких рис, зважаючи водночас на психологічні основи неформальних об'єднань та інші пошукові ознаки, що важливі для встановлення конкретних осіб, схильних до вчинення зазначених злочинів.

У другому розділі «Організаційно-правові та інформаційні основи запобігання підрозділами Національної поліції України злочинам проти життя та здоров'я особи, що вчиняються студентами ВНЗ» досліджено проблеми законодавчого і відомчого нормативно-правового забезпечення такої діяльності.

Доведено, що обов'язковою складовою поліпшення запобігання насильницьким злочинам проти життя та здоров'я особи, що вчиняються студентами ВНЗ, є впровадження нових підходів щодо активізації взаємодії підрозділів НПУ з державними органами та громадськістю.

Автор аргументує, що ефективність діяльності підрозділів Національної поліції щодо запобігання насильницьким злочинам проти життя та здоров'я особи, що вчиняються студентами ВНЗ, обумовлена станом законодавчого і

відомчого нормативно-правового забезпечення, юридичною впорядкованістю відносин, що виникають у рамках протидії цим видам злочинів.

У третьому розділі «Заходи підрозділів Національної поліції України щодо запобігання насильницьким злочинам проти життя і здоров'я особи, що вчиняються студентами ВНЗ» розглянуто наукову теорію щодо діяльності підрозділів НПУ із застосуванням загальних і індивідуальних заходів запобігання зазначеним злочинам.

Автором доведено, що задля недопущення вчинення студентами ВНЗ насильницьких злочинів проти життя і здоров'я особи доцільним є виявлення та поставлення на облік осіб, схильних до злочинної діяльності, ведення щодо них оперативного-профілактичного спостереження і здійснення запобіжного впливу.

Необхідно погодитися з пропозиціями дисертантки щодо внесення окремих доповнень до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про Національну поліцію», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про вищу освіту», що надасть можливість підрозділам національної поліції ефективно здійснювати заходи із запобігання злочинам проти життя та здоров'я особи, що вчиняються студентами ВНЗ.

На позитивну оцінку заслуговують запропоновані автором основні напрями запобігання вчиненню зазначених злочинів, а зокрема: прийняття Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на певний період шляхом використання спеціальних сил і засобів із метою впливу на рівень, структуру та динаміку злочинності загалом; розроблення й реалізацію комплексних і цільових програм запобігання насильницьким злочинам проти життя і здоров'я особи, а також спеціальних планів профілактики зазначених злочинів.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що отримані результати значно розширюють і поглиблюють уявлення про організацію використання правових і організаційних засобів у протидії запобігання підрозділами Національної поліції України злочинам проти життя та здоров'я особи, що вчиняються студентами ВНЗ, до яких належать.

Автор вдало наводить обставини, які найбільш негативно впливають на ефективність діяльності підрозділів Національної поліції щодо запобігання насильницьким злочинам проти життя і здоров'я особи, які вчиняються студентами ВНЗ. До таких, зокрема, належать: недосконалість нормативно-правового регулювання запобіжної діяльності; відсутність окремого підрозділу в МВС щодо організації профілактики злочинності та ін.

Практичне значення отриманих дисертантом результатів визначається теоретико-прикладною спрямованістю та пропозиціями, які можуть підвищити якість ефективності організації діяльності підрозділів Національної поліції щодо запобігання насильницьким злочинам проти життя і здоров'я особи, які вчиняються студентами ВНЗ.

Зміст висновків проведеного автором дослідження та наведені в них рекомендації дають підстави стверджувати, що дослідниця досягла поставленої мети і виконала визначені завдання.

Основні результати дисертації викладено у дев'яти наукових публікаціях, із них п'ять статей – у наукових фахових виданнях, в тому числі одна – у науковому періодичному виданні іншої держави, а також чотири – тези доповідей на науково-практичних заходах.

У цілому науковий рівень рецензованої роботи дозволяє надати виключно позитивну оцінку змісту дисертації, визнати її завершеною науковою працею, яка характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок здобувача в науку кримінального права.

Дисертація оформлена згідно з нормативними вимогами і стандартами з дотриманням системного викладення матеріалу. Робота написана державною мовою, стиль викладення матеріалу – науковий, літературний. Текст дисертації позбавлений граматичних та орфографічних помилок, а також технічних недоліків.

Основні положення, висновки, пропозиції та рекомендації дисертації в цілому характеризуються послідовністю, аргументованістю і завершеністю. У

висновках роботи дисертантка надає узагальнене висвітлення новизни наукової праці та підкреслює значимість проміжних і кінцевих результатів.

Робота містить й інші теоретичні положення та науково обґрунтовані результати, що розкривають важливі науково-прикладні питання, задекларовані в меті дослідження.

Вивчення дисертації та автореферату дисертації дає підстави для висновку про ідентичність їх змісту та основних положень. Дисертація та її автореферат оформлені відповідно до встановлених вимог МОН України.

Позитивна оцінка рецензованої роботи в цілому та її окремих положень не виключає можливості і необхідності висунути певні застереження та зауваження щодо позицій, які є спірними або вимагають наведення додаткових аргументів під час захисту:

1. Автор (с. 50) дисертації говорить про складну кримінальну ситуацію в Україні, яка склалася після прийняття нового КПК України, що вплинуло на злочини проти життя та здоров'я особи. Однак автором не визначено і не окреслено складну криміногенну ситуацію, пов'язану з прийняттям КПК України.

2. На с. 64 автор, визначаючи мотиви заподіяння студентами тяжких тілесних ушкоджень, пропонує до них відносити прагнення студента підвищити свій авторитет серед однокурсників та мати лідерські позиції в студентському середовищі. Однак автор не наводить основних аргументів щодо такої злочинної діяльності студентів.

3. На с. 136 дослідниця зазначає, що інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності підрозділів Національної поліції України сприяє більш якісному прогнозуванню та плануванню запобіжної діяльності, що має наукове підґрунтя. Потрібно окреслити переваги інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності підрозділів Національної поліції України і як воно має втілюватись практично.

4. На с. 136 дисертації вказується, що індивідуальна профілактика підрозділами Національної поліції України насильницьких злочинів проти життя і здоров'я особи здійснюється шляхом спонукання осіб до добровільної відмови від розпочатої ними антигромадської та протиправної діяльності або

припинення цих дій. Хотілось би почути, які заходи профілактики здійснюють співробітники Національної поліції з метою спонукання студентів до відмови від протиправних дій.

Разом із тим варто відзначити, що висловлені зауваження спрямовані на уточнення й доповнення окремих положень дисертації, а в низці випадків є дискусійними і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Н.І. Сподарик.

З наведеного вище можна зробити висновок, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю й достовірністю, науковою і практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях, а також за оформленням дисертація відповідає вимогам п.п. 9, 11, 12 Порядку присудження наукових ступенів, що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567.

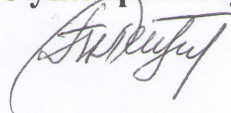
Дисертація Сподарик Наталії Іванівни на тему «Кримінологічне запобігання підрозділами Національної поліції України насильницьких злочинів проти життя та здоров'я особи, що вчиняються студентами ВНЗ», подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, відповідає вимогам МОН України щодо кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право.

Офіційний опонент:

доцент кафедри теорії держави та права

Львівського торговельно-економічного університету

кандидат юридичних наук

Л.І. Скрекля

